

Felvidéki Híradó.

TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

A Magyarországi Kárpát Egyesület Hercege Szász Coburg-Gothai Fülöp O. királyi fensége vednöksége alatt álló Szittnya Osztyálynak közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Égész évre 4 ft. Fél évre 2 ft.
Negyed évre 1 ft.

MEGJELENIK: MINDEN VASARNAP.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatallra ezimzeve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.
A hivatalos hírdetések, közzétételükért pótkérek kerülnek befizetésre.

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szög 2 ft., esztendő minden megkezdés után
száz szóval 50 krral több.

Helyzetünk és teendőink.

Lapunk mult számában vázoltuk vidékünk helyzetét s rámutattunk azon veszélyre, mely magyarságunkat a Felvidéken fenyegeti.

Jelen cikkünkben azon fontosabb teendőket jelöljük meg, melyek által segíteni lehetni a bajokon.

A gazdasági állapotok emelése érdekében égető szükségé vált, hogy a gazdák saját érdekében tömörüljenek s közös erővel fogjanak hozzá a munkához.

Erre legalkalmasabb tényezőül a gazdasági egyesületek kiállításának, de ezek ma teljesen el vannak hanyagolva éppen azok részéről, kiknek hivatásuknál fogva szolgálatot tehetnek.

A gazdasági egyesületek iránt tanúsított közönyt méltán lehet a beteges állapotok közé sorolni s itt kelene első sorban egy erélyes kézzel rendet teremteni, az egyesületek működését feléleszteni, az érdekeltet csoportosítani.

Ipar, különösen gyárirap a Felvidék e területén nincs.

Az a néhány gőzfűrés, mely e vidéken működik, gyorsan dolgozza fel azt a kevés fát, mely még megmaradt s mely utolsó értékesíthető anyaga a gazdának.

A gazdasági szeszfordék az új szeszadó-törvény által csaknem a térségre vannak kárhóztatva s így e vidék egyik fontos terméke, a krumpli értéktelenné vált.

Ilyen körülmények között gondo-

zkodni kell, hogy ezekért más irányban kárpótolhassa magát a lakosság. Ipart kell teremteni a Felvidéknek!

Tudjuk, hogy gyárak, ipartelemek felállítására nincs elég pénz nálunk, de lehetne találni töképezéseket, mint más vidékek találtak is, kik a jövedelmező vállalat reményében szívesen adnának pénzt. Természetes, hogy ezek maguktól nem jönnek ide, ezeket fel kell keresni s részükre az ajánlatot megtenni.

Milyen áldás lenne vidékünkre, ha itt egy gőzmalom működne, mely feldolgozná gabonánkat. A gazda könnyebben értékesítené gabonáját, a nép olosóbban jutna a háztartásában fontos liszthez.

Evéként milliókat adunk ki gyapjúszojvetekért, míg gyapjúnkat évről-évre olosóbban tudjuk eladni a morma kereskedőknek.

Nem lenne-e természetes, ha egy gyapjúfonó, szövő gyár létesülne e vidéken, mely vidék bőven elláthatná a gyárat gyapjával?

A faipar különböző neme szintén sikerrel lenne üzhető vidékünkön.

Ami a gyárirap egy fontos feltétele, a víz itt mindenütt meg van s ez pagyiban elősegíti a gyárak munkáját.

Vasuti hálózatunk elég kedvező s ahol még nincs, azon vidékek éppen a gyárak által juthatnának hozzá.

Hogyi legelőink az állattenyésztésnek kiválóan alkalmasak s míg egy részt a tejipar szempontjából lenne ez előnyös, másrészt a minden körülmények között jövedelmező állattenyésztést mozdíthatná elő.

Úgy tudjuk, egy időben volt is mozgalmak a tejtermelés érdekében s hogy ez nem vezetett eredményre, aligha a vállalkozók hibája.

Ha a Felvidék érdekelteji tömörüléne s közösen beszélnék meg teendőiket, lehetetlen, hogy ne lenne üdvös eredménye, de mindaddig, míg csak sőtájoznak, elégedetlenkedünk, ügyünk magától nem fog előre haladni. Közös megbeszélés útján a vidékek méltányos kívánságait úgy lehetne kielégíteni, hogy lassanként mindenki megkapná azt, amire szüksége van.

Ne várjuk mástól a segítséget, hanem fogjunk a munkához!

A rózsahegyí gymnasium.

(Magyar műveltség-történelmi rajz.)

Ira: Csász Imre dr.

„Colligite fragmenta, ne perant”.
Biblia.

(Folytatás.)

De a derék alapítónak eredeti szövegéből idézett szavaiból a következőket is tisztán megérthetjük a) minő nyomos okok s magasztos cél bírta őt a hitszilárd és a kor szemlémében minden oldalilag kiemelt, Kálasani szerzetnek Rózsahegyre behozatalára; b) mi módon fogantatottá üdvös szándékát; c) minő adományt nyújtott itt az első piaristáknak; d) minő szép feladatot bízott a tanítottnak, melyben az ifjuság tudományra s erényre vezetessék; e) minő letálapot jelölt ki a szent ügynek önmagát is áldozatul hozott munkás társulatnak; f) hogy a gróftól a rózsahegyí kegyesrendiek kiknek még telekhez jutniok, tarsházat, templomot

kell vala létesítniök, alapítványtökeül összesen húszezer forintot és semmi egyebet kaptak, a többi Isten után a szíves jötevők, a barátságos város, főképen a piaristák minden fillért felhasználó takarékoságának, mely az éj homályában leszálló harmathoz hasonlóan, áldással működék és engedni nem tudó kitartással szorgoskodó ügybuzgóságának gyümölése

A fejedelmi bejegyzés ő felsége VI. Károly császár, e neven III-ik magyar királytól, ki a vallas szövétnéketől bevilágolt tudományosság terjesztéséért hön buzzott, 1729. évi ápril hó 16-án kegyelmes megadatot . . . Ugyanezen esztendő május havának 10-én már meg is érkeztek a kegyesrendiek Rózsahegyre, hol igen szíves fogadtatásban részesültek. De miként minden nagy kicsinyből ered, úgy e szerzetesek működése kezdetben csekély vala látszatnak. Elejente t. i. mivel még sem bázuk, hol allandóan lakjanak, sem iskolaépítöket, hol tanítanak, nem volt, amaz a polgároktól, kik versenyezzve igyekeztek a piaristák életgondjait is megkönyviteni, a városzhan nyervén, az ezzel tözomszónesi épületben kezdek meg az oktatást.

Egy rövid év bő s örvendetes tanusagotón a felöl, mely szükségletnek felelt meg a magyar nemzet telót haljára érdeemes Löwenburg gróf a tanítottnak, mely mintegy öazkét tünék föl szép hazának, égedékének tag hatarai között. Rózsahegy már akkoron nagy környéket központosított, jelentékeny számban sergeltt tehát össze az ifjuság. Még a szomszéd meggyékök is, mint az alapítónak nemes lelke előtt lebegett, küldék ide fiaikat a gondos szülék, egész bizalommal levén az atyai bánású s ügyes módszerű piaristák iránt, kik hön megörézők hagyományos hivatásukat; hir

TÁRCZA.

Farsangi história.

(Folyt. és vége.)

Egy különös kérésnek volna Nagysádhöz, ha kegyeskednék bennünket meghallgatni! — mondá.

— Hat nem vagyunk — e régi ismerősök? — felelé Etelka — minek ez a körülmenység?

— Igaz, felelé Felix, de mégis . . . jónak láttam . . . különben . . . tevé hozzá egy fordulattal a vitéz katona, ki csak most látta, hogy ebben a tüzben tana könyebb is elakadni, mint más tüzben — döntse el sorsunkat; határozozon jövendő életboldogságunk fölött!

— En! — kérdé pajkos nevetéssel Etelka.

— Igen, — felelé szilárdan Felix és azután részletesen előadta mindazt, ami közte és Aladár közt az uton lefolyt. Elbeszélése alatt azonban Etelka biztatására buzogon hozzá láttak az ifjak koresolyaik fölötéséhez, ami ez alkalommal igen is megkönynyítette kényes helyzetüket.

Mire Felix az előadással elkészült, a koresolyák is fel voltak kötéve.

Etelka nyugodtan végig hallgatta az ifjú előadást, azután mikor mindhárom kézzel voltak, így szólott: »Nyujtsak karjaitok uraim; labaim kissé bizonytalanok még a sima pályán és igen örvendek, hogy ketten vannak segítségemre.

Szótlanul távoztak, szótlanul sikamlottak körül a jégpályán és utjokat a körben már harmadszor tették meg, még egyik sem szólott semmit.

Végre is Etelkának kellett a csendet megszavarni. Hiszen ő is csak nő volt, habár Aladár és Felix szerint a legtekélyesebb is, a hallgatást azért sokáig még sem bírta kitartani.

— Nos uraim, vévél föl a szót, ha megígérik, hogy válaszbomban megnyugodnak és fölteleimtel pontosan teljesítik, akkor felelek kérdésükre; ha ezt előre meg nem ígérik, akkor nem felelek.

— Igerjük! — volt az egyhangú válasz.

— Így már jól van! — Uraim, befogják látni, hogy e fölötte kényes ügyben, melyben nem is két, — hanem három szív boldogságáról van szó, könnyelműség volna azonnal határozni, vagy dönteni! — Engedjenek nekem egy évi gondolkodási időt! Mahoz egy évre — jegyeztek meg, kérem jól: »Farsang első napjának délutánján 3 órákor — találkozni fogunk és pedig nagy-neménházbán! Ekkor meg fogják tudni válaszatot. Elfogadják?

— El!

— Aki itt nem lesz, azt úgy fogom tekinteni, mintha szándékotól elallott volna és akkor természetesen csak az jöhet ügyembe, aki megjelent. — Beleegyeznek?

— Igen! Felelt Aladár.

— Kegyed nagyon kegyetlen! — felelé Felix; egy ily örökvalóságot gondolkodási idővel kérem!

— Ne higgyék, főhadnagy ur; válaszott

Etelka egy év nagyon gyorsan elröpül és aztán mi még elég fiatalok vagyunk arra, hogy egy évvel ifjuságunkat megoldjuk! . . .

— Azután még egyet uraim! — Ezen egy év alatt önök között sem szóval, sem írásban rólam említés ne tétessék, aki azt megszegi, szintén visszalépettnék tekintetik.

A viszontlátásra hat uraim! Holnap reggel elutazom Isten önökkel! — Jó napot!

— Ezzel karjait kiszabadítva, villámgyorsasággal röpült tova a sima jégútján.

Az ifjak egy darabig mereven bántak a semmisségre . . . »Szervusz Bódi! — kiáltá azután Aladár és azután ő is tova siklott a jegen . . . Felix leoldotta koresolyáit és háza sietett. Még az nap este visszautazott állomására.

Egy év múltott el ezen események óta. A farsang varva vált napja, mely Aladár és Felix sorsa fölött a döntő szerep betöltésére van hivatalva, elérkezett.

Déli 12 óra van. A kis városka szállodájának éttermében a hemzsgő vendégsereg-től elvonulva egy magános asztalra mellett két ifjú ül, kikben első pillantásra felismerhetjük hőseinket Aladárt és Felixet.

Mindegyik a kezében levő újságot olvasásában látszódtól elmerülve lenni; de csak látszódtól. Tényleg gondolataik messze kalandoztak — Etelkánál, mivel pedig rövid idő múlva szemtől — szemben fognak állani.

Végre az óra mutatója a 3 felé közeledett. Az ifjak összecsapta az újságokat, egy pillantást vetettek a tükörre és magukat kissé rendbe szedve, egyszerre hagyták el a szállodat.

— Hol tartózkodtat eddig? kérdé Felix az utcára évre barátját.

— Birtokaimon. És te?

— Állomásomon, — felelt Felix és ha kosarat kapok, azonnal visszatérek, mely magamat egy még messzebbi vidékre helyeztessem át.

— És én, ha kosarat kapok, — felelt Aladár — birtokaimat rögtön áruba bocsajtom és kivandorlok Magyarországra.

Csak ennyi volt, amivel az ifjak ügyüket érintették; hisz »Ő« róla nem beszélgethettek, mert ez meg volt tiltva.

Szótlanul haladtak egymás mellett tovább; egyszerre csak Etelka nagygyénének háza előtt állottak.

Beléptek.

— Az ajtóban Etelkával találkoztak. »Nagyon szép önökötök, uraim, vévél föl a szót, mielőtt még egymást kölcsönösen üdvözölhettek volna, — hogy ily pontosak! Ez csak jellemzősádgúnak bizonyítéká és épen azért mert csak most látom, mily jellemes, komoly és állhatatos férfiakkal van dolgom, igen örvendek, hogy e fogashoz folyamodtam. Remélem, önök is azonnal be fogják látni, hogy helyesen cselekedtem és meg fogják ezen ártatlan játkomat bocsajtatani.«

E szavak után a bámoló ifjak, kiket a leány nem várt megjelenése és a megjelenésnek módja, annyira megigézték, hogy egy mozdulatra is képteleneknek érezték magukat, a mellékterembe léptek. E terem pedig az ebédelő volt, melyben Etelka nagygyénének kívül még egy elegans férfiult a paml-

detve a vallást s terjesztve az ismereteket, és a kettőt egymástól nem választva el soha, iskolává, — a felnőtté iskolájává — tevén a templomot; s templommá, a serdülő templomává az iskolát. Száznál többre rugott már néhány hónap után a növendékek létszáma, melyben (20—26 éves) férfiak is lehetne akadni, kiknek azonban tanulmány-sága igazán vigasztaló vala a nevelés-oktatás mindig nagy gondjal járó mezeje e buzgólkodó munkáinak.

E közben elkészült a társház, melybe a kegyesrendiek örömszugaraktól égő arccsal, 1735. május 16-án be is költöztek; valamint a szintén piaristaelten, részint az alapítványi kamatjain, részint kegyes adományokból épült iskola is, melyben a hivatos férfiak önmegadással laktak szerzetesek nagyhatású működésközös. S erény törekvések meg is álda a jószágos ég, mely ekor hosszú évszoron keresztül boldogabb napokat engedett Rózsahegy városának s így iskolának is, hogy ennek munkái nevelve s oktatta erényedetlen buzgalommal hinthessék a tudomány és erény magától a tanulmány elmék és szívek földébe. Mit tekintve véve, épen nem csodálható, ha a nemcsaládok, melyek a környéken nem csekély számban voltak, kapva kaptak az alkalmon, hogy fiatal sarjaknak, mint tápnövendékeknek (convictio) erkölcs idomulását a piaristáknál eszközöljék. Az ilyen fizetéses tápnövendékek voltak, kik, szigorú házirend és a szerzetesek közötti tápláltság mellett, módszeres előkészítés és felügyeletben részesültek. Neveit azon családoknak, melyek reményeiket a szent hivatású rend tápintézetébe adták, sok volna mind elősorolni. Néhányra soroltok csak mint: Abaffy, Batányi gróf, Bernolák, Justh, Kubinyi, Matyasovszky, Okolicsányi, Palugyay, Prusinszky, Podhorányi, Porubszky, Rakovszky, Révay, Rady, Thuránszky családok.

1777-ben, Mária-Terézia koronás királynőnek, a magyar nemzet valódi anyjának uraldoka idejében, ki a helyes nevelés-oktatás érdekében, melyet legdésebb gondjai közé számított, már addig sokat tén, a tanítás egyöntetűbb menetének biztosítására, az összes tanügynek szervezete szabályozása végett kiadatot a »Ratio educationis totiusque rei litterariae perregnum Hungariae et provincias eidem adnexae cizumi alapvető mű, melynek szerző: Úrményi J. s Tersztyánszky D. voltak. E szerint a tanítézetnek s kis gymnasiumokra osztattak, melyek közül az előbbieket három grammatikai és két tulajdonképeni gymnasiumi vagy humanitás-osztályt foglaltak magokiban; az utóbbiak pedig három nyelvtani osztályból paedagogion néven állottak. A »Ratio educationis« nem csak a tanórák számát, hanem

azok idejét is megállapította úgy, hogy első foktíre is feltűnik a latin nyelv tanítására fordított, kiváló gond, a grammatikai osztályokban a heti 25 órából 10 óra (és az ismétléseknél még több) a latin nyelvnek jutván. Azonban a latin nyelv ezen hathatós művelésével épen nem kell tudományt akartak a növendékekre erőszakolni, hanem tisztán gyakorlati volt a cél, mely szerint a gymnasium nem csak tudósokat, de a közműveltség színvonalán álló polgárokat is neveljen. Hiszen akkor, mi tudvalevő, ez a latin nyelvnek teljes ismerete nélkül lehetetlen lett volna. Azért már a második nyelvtani osztályban a második felévben latinul kelle a tanulónak, társalogniok; a harmadik osztályban pedig már csak is ezen nyelven tanulhattak. A latin nyelv kezelésében a következő szempontok voltak irányadók: 1) minél nagyobb szövegekre szert tenni; 2) a szabályok lehetőleg teljes megértése; 3) olvasás s írásban való gyakorlottság előlése. Ennek megfelelőleg a növendékek az első évfolyamban a nyelv egyszerűbb kifejezéseiben szóval és írásban gyakorolták magukat.

A mi pedig a tantárgyakat osztályonként illeti vala: Az I. osztályban a hittan, bibliai történet, magyar s latin nyelv, az örökös tartományok földrajza, természetrajzból az állattörzs, számtan, helyes és szépírási gyakorlatok. A II. osztályban a fenti tárgyak annyiban változtak, hogy a természetrajzból a növényország, a helyes és szépírási helyett a német, vagy más hazai nyelv adatolt elő. A III. osztályban ugyanazon tárgyak folytatálag jöttek elő, a természetrajzból az állattörzs tanítatván. A IV. vagy I. humanior osztályban tanítottak a gondolkodástan alapeleme, a nemzeti, német vagy más honi nyelv, földrajz, történelem, római régiség, mennyiségtan, ásványtan és a tanulók a latin írályképző gyakorlatokban ügyesítették.

Az V. vagy II. humanior osztályban ugyanazon tárgyak kerültek elő. A természetrajzból a növény- és állattan ismételtetett. A latin remekírók fejtegető olvasására, fogalmazványi gyakorlatok és összerző fordításokra több időt szenteltek. Mintezközül eléggé kivétel, a természettudományok tehát már ez időben kezdtek maguknak a középiskolába utat törni.

Rendkívüli tárgyakként, az igazgatótól meghatározott, külön órákban, előadottak: a görög nyelv, természettan, mértan és jog-bölcsélet s magyar jog. Biztos értesítések nyomán az is tudjuk, hogy ez ideit a rózsahegy gymnasiumnak, mely a beszerzebányai tankerületbe beosztva, Berchtold F. gróf főigazgató alá tartozott, a tanárakra, élén az igazgatóval (ki »praefectus« néven

fordul elő) havonként értekezletet tartott, hogy az oktatásnak sikeresebb teteléről s az ifuság fegyelmeiről tuzetes tanácsokozék. Közvizsgálatok minden felév végével voltak, és a nagy szünidő szeptember 15-től november 1-ig terjedett. — A vallásérkösi érzelmeinek ebresztése s apólasára és ez úton a jámbor élet megalapítására minden nap vala istentisztelet, melyben valamennyi tanár részt vón, és vasárnaponként meg ünnepeponkon a szív és lélek melyébe hatálag exhortatio tartatott. A nevelés-tanításnak, mely így a vallás vezérfényénél állt, eredmény-érdemsorozat (classificatio) által határozott meg, s nyomtatva került nyilvánosságra.

A diéső emlékü Mária-Terézia, kit a közoktatás terén is korszakot alkotó intézkedéseit, a »Scientiarum fundatrix« kitüntető cím méltan megillet, 1780. február 5-én jobb létre szerdelit. Árpád nemzete megsiratta kedvelt királynőjét, kiért már trónra léptekor életét és vérért ajánlotta föl; de öszinte érzéssel ülte meg gyászelméket a rózsahegy gymnasium is, mindön Vavrík Ödön igazgató az elköltözöttnek ravogyó érdemeit a növendékek előtt szívre ható szavakkal csesztelte.

Ez idő után a rendeletek egész sorát mutatják emlékeink, melyek különösen iskolai s egyházi ügyekben az előbbiektől igen-igen elütök. Egyébiránt az oktatás menete azon kívül, hogy a görög nyelvet is e humaniorokban kötelezővé tették, lényegesen nem változott. Csak a fegyelem szenvedett módosításokat, nagyobb szabadság engedtetvén meg a tanulóknak. Nem is találtak évkönyveinkben az ifuság megfélemlése ellen anny panaszt, mint e fegyelmelázító időben.

Minden nemzetnél három féle dolognak erőszakos megváltoztatása szokott forrongást előléteni a kedvelőket: i. a vallás, ruházat és a nyelv. Mert attól, mit anyatejdel szivtunk magunkba, s miben szöngre korunktól fogva neveltünk. erővel megfosztani, valóban igazán csak a hívő kegyelet és a nemzeti élet multját kebelezté azt önértetnek. Barmily hosszadalmas okoskodás helyett eléggé meggyőzhet avval hazánk története II. József alatt. Az akkor uralkodott reformszellemet illetőleg megemlítünk némelyeket. A vallási gyakorlatok és az istentisztelet szintén újonnan szabályozottak. Mindennap volt ugyan szent. mize, de a delutani ajtatosság megszűnt. A tanulók nem az iskola által vezetettek a töredelm szentséghez, hanem az eről való gondoskodás a szűk vagy ezek helyetteseinek lón feladata. Szabad volt a növendékeknek színház, táncmulatságokat és más kedvverítő helyeket az iskola engedélye nélkül látogatni.

Lapszemle.

A »Národnic Noviny« több számon át folytatta a nemzetiégi eszméről szóló elmélkedést, melyről már mi is megemlékeztünk.

Egyik legközelebbi számában azt írja, hogy a nemzetiégi eszme politikai tekintetben talált legnagyobb akadályokra s ez akadályok voltak az prónémeesség és az intelligenciá. Már rég ideje, írja a N. N., hogy tót nemességünk (?) majom életet kezdett élni. Isten tudja, folytatja Hurban, hogy történt az, de nem esatlakozom, ha az állítom, hogy régen a modern magyarosítás előtt a kiváltásokkal felruházott fekete kabátosok osztályába kezdte vesztetni lábát a földet. Itt aztán szítja a latin nyelvet, mert e miatt fordultak el a tótnemek a tót nyelvtől, előbb renegegatók lettek e, aztán megmagyarosodtak.

A magyarok, írja tovább a N. N., előlézítve találtak a dal- a dominusok, frajrajnok, gnádige frank között. Szörnyen haragszik az őa címzésére is neki kedvesebb rög, mely úgy el van terjedve, hogy alig maradt tőle vidék menten. Azt hiszi a N. N., hogy ez a címzés akkor kezdett a tótok között terjedni, mikor a tót nemesség megbukott. (Talan inkább a civilizációval?)

Megemlékezik aztán egy tót politikai mozgalomról is, mikor a tót nép vezéreket választott (?) magának, de a kezdet csak a kezdetnél maradt.

Felidéz azon időt is, mikor a türöz-szt.-mártoni hársak alatt kibírdették a me m o-

randumot, de ez is csak írásnak maradt, mely azonban a N. N. szerint tanakodni fog a tótok szerény ségéről és ellenségeik górombaságáról. Felelmiti, hogy a tót nemzetiégi eszme a képviselőválasztásoknál is igyekezett nyilvánulni, de itt is megártak vele. És így részünkre nem marad más, végzi, mint hogy nem csüggedjen szellemileg, hiszünk a tótnéptő meg erejében és a nemzetiégi eszmék győző hatalmában.

HIREINK.

Árvából. A királováni állomás. Már emeltített lapunkban, hogy a kassa-oderbergi vasutigazgatóság özv. Frayerné birtokát képező a királováni állomáson levő lakóház és raktárak leromboltatását kérte, mert azok a vasuti állomás tűzhatárán belül vannak. Árvamegye közigazgatási bizottsága által megbízott küldöttök az alispán elnöké alatt a helyszínen vizsgálatot tartott és ezután oly határozatot hozott, hogy a kifogásolt épületek továbbra is épségben maradhatnak, miután már 18 év óta állanak és különben is más tulajdonosok épületei is vannak a tűzhatárán belül.

Az inségesek segélyezése. Kubinyi Árpád országgyűlési képviselő és Fischer Márk budapesti lakos az árvai inségesek számára 657 frtot gyűjtöttek. — A belügyminiszterium 200 frtot engedélyezett az oláh dubovai betegeket segélyezésére.

Pótló kimutatás a trsznai kir. kath. gym. aluminnium részére eszközölt gyűjtésről. Főtisztelendő Bánóczy Vendel r. k. plebánus úr gyűjtőívén adatak: Bánóczy Vendel plebánus 2 frt. Marheka Endre segédlelkész 1 frt. Kovalk Ignác 20 kr. Boszák Ignác 10 kr. Sztrák József 20 kr. Szerula Károly 14 kr. Ruzs János 20 kr. Petrik Pál 20 kr. Mely szives adományokért legőszintébb köszönetét nyilvánítja az alumneum elnöksége.

Dor tsák Gyula gym. igazgatót a felvidéki magyar közművelődési egyesület igazgató választmányja a trsznai övintézet gondnoksága elnökévé nevezte ki.

Liptóbol. Szerdán este a Rózsahegyhez közel fekvő Ludrova községben tűz támadt. A rózsahegyi tűzoltóság gyorsan oda sietett és sikerült neki rövid idő alatt a tüzet lokalizálni. Egészben véve 5 pajta égett el.

Zólyomból. A beszerzebányai nyaitanári kör folyó hó 14-én d. u. 5 órakor tartotta rendes havi ülését, mely alkalommal dr. Gerevich Emil igazgató olvasta fel »A felfelé menő lánctörtekéről« szóló értekezését. A mély tudománytal, szakértelemmel a paedagogiai routinnal írt értekezést a jelenlévő tagok élénken megjéjezték. Utána Spitzó Lajos igazgató szót a »Német nyelv tanítás a érdekében nem régen kibocsátott miniszteri rendeletről; de a téma csak a jövő ülésen fog bővebb megbeszélés tárgyává tetetni.

A beszerzebányai magyar kir. állami felsőbb leányiskola kebelében, a magyar nyelv megtanulásában magukat kitüntető tanulóknak megjutalmazása céljából létesített »Gönczy Pál Alap« javára a takarékpénztár nagy termében, folyó évi március hó 4-én táncszal egybekötött hangverseny tartatik. Műsor. 1. Wagner R.: Nyitány Tamháusz c. operához. Két zongorán. 2. kére játszzák: Schmer Alice VI., Spitz Anna V., Maklay Ilona IV. és Kiss Sári III. oszt. tanuló. 2. Franzler L.: Sötétség ül a föld ormára. Dal. Három szolamra éneklő a tanuló kara. 3. Ábrányi Emil: A kis savoyard. Szaválja: Burkovszky Emma III. oszt. tanuló. 4. Chopin F.: Fantaisie-impromptu. Zongorán játszza: Brief Gizella IV. oszt. tanuló. 5. Ernycy J.: A tavasz. Daljáték. Éneklő a tanuló kara. E daljáték egyes szerepeit következő éneklők: a. A tavasz Brief Gizella IV. oszt. tan. b. Fecské Herceka Szidonia IV. o. t. Sonnenfeld Irma IV. o. t. Drexler Dalma III. o. t. Lux Irén III. o. t. Neuman Zsófia III. o. t. Petyko Irén III. o. t. Strumpf Gizella III. o. t. Scholcz Judit II. o. t. Hor-

gon, kinek magatartásából világosan kivehető volt, hogy magát e helyen igen otthonosan érzi. De főleg meglepte az ifjakat a pompásan terített asztal, melyen 5 trétek volt.

Van szerencsém önöknek — vév föl a szót Etlaka a szobába érve, anélkül, hogy az ifjak zavartat figyelmebe venné — lére-met bemutatni.

Ezutan a fiatal embereket mutatta be sorba nagynénjének és férjének és az ifjaknak helyet kínálva, szeretetteljesen férje mellé ül és mondá: »Már akkor jegyesem volt, mikor mi a mult évhen e talikat kijelöltük.

— Ördög és pokol! — morga fogai között a tiszt, mely Aladar olyanformán mozdulokat tett, mint mikor valaki tavozni akar. Etlaka azonban rögtön észrevette e szándékát és utazt alta: »Csak nem akar tavozni, mielőtt e feleletet hallotta volna?

— A boszorlány? — morga megint Felix. — Hiszen meg számadással tartozom önöknek — folytatta Etlaka — szerencsésnek meg tehát bennünket a terített asztal mellett.

Es anélkül hogy feleletet várt volna mindkét karját az ifjak karjai közé nyújtotta és asztal mellé telepitte őket.

Javában folyt az étkezés és már a poharak cséngése váltotta föl a tányérok csörgését, midőn Etlaka poharat emelt és kedvesen csicsgért: »Nos, uraim, haljáljak feleletemet! Mikor önök ma egy éve odaléni a jégpályán azon kéréssel fordultak hozzám,

hogy döntsek jövőm boldogságuk fölött; én azonban átadtam, hogy ha rögtön kijelentem önök előtt hogy már manyaszony vagyok, akkor önök bizonyára azon véleményvel fognak tőlem tavozni, hogy kijátszattak és ezen vélemény lassankint keserő meggyőződéssé érlelődve, mindegyik azt fogja hinni, hogy egyik a másik rovására részesül előnyben. Hogy tehát e gyanusításoknak elejét vegyem, egy évi gondolkodási időt kértem, mert tudtam, hogy ennyi idő alatt igazgatóiságok el fog mulni. Igazán megvalloim, egyiket se hittem ma itt viszontlátatni, s annál inkább örvendek, hogy mindkettőjüket udvozólhetem. De épen ez a tény bizonyítja, hogy önök férfiak, kik tán az előbb mondtak fölvetésében higgadságukat elvesztve megmondolatlanságra is elragadtatták volna magukat. Most azonban már ettől nincs mit tartanom és így bátran bevallhatom, hogy egy komoly és mégis ártatlan jétkötő engedtem meg magunknak; de ha megmondolom, hogy ez alatt két jó barátot mentettem meg egymás részére és a mi részünkre is, mert remélem, barátságunk szent kötelékébe befogadni minket is érdemeseknek fognak tartani, akkor örömmel írtém poharamat e barátság tartóságára és tiszta szívből kívánom, hogy: »Éljen a barátság!

Hosszantartó pohárcsengés kísérte e szavakat és általános kibékülési baráti ölelés követé a poharak cséngését. — — —

Azóta minden évben duplán ünneplik meg a farsang első napját Etlaka nagynénjével.

váth Jolán I. o. t. Solti Blanka I. o. t. c. Hóvirág Voghlt Bert III. o. t. d. Ibolya Juszt Irma I. o. t. e. Nefelejt Lehotka Irén III. o. t. f. Liliom Stollmann Kornélia IV. o. t. g. Orgonavirág Koritsánszky Irma III. o. t. h. Kőköröcsin Seyfried Janka II. o. t. i. Rózsá Scholcz Etelka V. o. t. f. Schiller: F. Der Alpenjäger. Szavaija: Ingruber Melánia IV. o. t. 7. Zimay: Kettős dal. Ez után: Magyar dalok. Éneklők: Havas Antalka VI. o. t., Salmher Alma IV. o. t., Drexler Adél V. o. t., Rotter Vívica IV. o. t. és Beniczky Hermin III. o. t. 8. Liszt F.: Roham induló. Két zongorán 8 kére játszósk: Finka Ilona III. o. t., Turjay Margit V. o. t., Herritz Margit V. o. t. és Scholcz Etelka V. o. t. 9. Abt F.: Szeret az Isten. Három szólamra éneklő: a tanuló kara. 10. Florian: Le Calife. Szavaija Scholcz Etelka V. o. t. 11. Gounod K.: Tavaszi dal. Magán-dal. Éneklők: Stein Fáni III. o. t. 12. Nador Gy.: Hideg szél fúj. Magán-dal. Éneklők: Stein Fáni III. o. t. 13. Gyulai Pál: Éjjli látogatás. Zongora kísérettel szavaija: Indre Bella V. o. t. 14. Erney J.: Magyar népdalok. Három szólamra éneklő: a tanulók kara.

KÜLÖNFÉLEK.

Mükövelő szini előadás A turóc-szt-mártoni magyar mükövelők az országos gyász miatt elhalasztott szini előadásukat márczius hó 2-án fogják megtartani s ez alkalommal, mint már előbb is említettük, színgigéitnek »A mama« című három felvonásos kitünő vígjátéka kerül színpadra. A daraból a próbák jében folynak s ezekből ítével, már előre is kitünő sikertől számoltak az előadásnak. Az előadás iránt való érdeklést minden esetre csak emelni fogja az, hogy t. n. c. z. a. l. s. z. egybekapcsolva s így ifjúságunknak alkalma lesz legalább a farsang végén egy tánczolni. Ajánljuk is, hogy használják fel a kínálkozó egyjelen alkalmat.

A znióváralfaj magyar olvasókör f. hó 17-én délután tartotta meg tisztújító közgyűlést, melynek ez évben sokkal előkelőbb folyása volt, mint az előbbi években. Az eddigi tisztség visszavonatlanul leköszönvén, helyébe új tisztség választotta és pedig, előnként: A k a n t i s z Rezső, alelnöknek: S o m o g y i Géza, jegyzőnek: M i h a l l i t s k a István, pénztárnoknak: T i l l e s c h Károly, választmányi tagoknak: Nemes János, Lehotka István, Szibelt László és Kápolnai József lettek megválasztva. Kívánjuk, hogy a znióváralfaj magyar olvasókör minél jobban feviragozzék s nem ez előjének minél inkább fejlőjen meg.

Álarcosbál Selmezbányában. Márczius hó 2-án a r. kath. hölgyek jótékony célú zárkórú álarcos-tánczalmat rendeznek a városi vígadó összes termeiben. A 32 tagú bálbizottság elnöke Maltas Károly déd úrnó, aki a rendezéssel együtt fáradszathullan buzdólkodik a jótékonykodó mulatság sikere érdekében. A rendezés csinos alkalmi tánczrendekkel készül megjelni a hölgyközséget s azaz, hogy a souper-csardas helyett nagyszabású cotillón rendez. Az érdeklődés általános s látható, hogy a szegényeknek bőven jut majd a mulatni szerető közönség részvényéből — farsangolni való. A meghívók már széküldetettek s így a ki meghívott nem kapott s arra igényt tart, sziveskedjék K r a u s z Kálmán városi tanácsoshoz fordulni.

Márcsius 15-ikét ez évben is meg fogja ünnepelni a turóci magyar olvasó egyesület sarsarok. Mint tavaly, ez évben is sarsar vacsora lesz az egyjeli helyiségekben s gondoskodva lesz néhány hazafias, alkalmi költemény elszavalásáról is. Kémeljük, hogy közelebb bővebben is tudósíthatjuk e hazafias ünnepek előkészületeiről olvasóinknak.

Egy esküvő. Szolnokról írják lapunknak, hogy a r. kath. templomban e hó 19-én egy kereskedő tartotta esküvőjét, mely alkalommal Zaymus bicseszaj plebánus, ki az esketést végezte, még a szertartáshoz tartozó latin szöveget is tot nyelven mondta el s e mellett oly szóvoklatot tartott, mely nem csak a hivatalosak, de a nézők között is visszatetszést kelettet. Mint tudósítónk írja, a nevét plebánus viselkedése folytatódtott a csinosbányán is, melyet e alkalomra szívesegből engedtek át.

Táncmulatság. A turóc-szt-mártoni i. z. ifjúság márczius 16-án a Fabry-tele teremében jótékony céllal táncmulatságot rendez.

A megyei állatorvos, R u z s i e s k a József, ki nagy a hivatalos esküt is letette, ez állásáról lemondott.

Magyar nyelvi tanfolyam. A znióváralfaj állami taníképezde tanárai magyar nyelvi tanfolyamot nyitottak felnektek részére. Egyelőre csak férfiak részvételnek oktatásban, de úgy halljuk, a közkióvalomnak engedve, közelebb a nők részére is külön tanfolyamot nyitnak. A tanfolyam vezetői: S o m o g y i Géza igazgató, M i h a l l i t s k a István, R á t s k a y János és U r i c h Vendel tanárók. Teljes elismeréssel adóznak a derék tanáróknak fáradozásaiéért s öszintén kívánjuk, hogy siker koronázza munkájukat. Ez alkalomból felvetjük, hogy nem lehetne-e Turóc-Szt-Mártonban, hol annyira dúvös mozgalom indult már meg, hasonló tanfolyamokat nyitni?

A budatini honvéd laktanya kérdése. A felmerülő létszám és a szolgálati időben történő változás folytán a budatini laktanya-nak ki, illetve újjáépítése valánk szükségessége. Az e tárgyban jelenleg ott működő katonák és polgári bizottság, ifjak lapunknak, már egymás között is alig tud egységes megállapodásra jutni. A katonai bizottság a most fennálló épületeket, mint különben is nedves és így lakhatatlanokat egészen leromboltatni és így újra építtetni javasolja. Szóval a differenciák olyanok, hogy kilátás van arra, hogy nemcsak több katonát nem kapunk, hanem még a mostani derék tisztjeinket is elveszítjük.

Gyász a trónörökösúrt. Lapunkban már megemlékeztünk a hozzánk beküldött tudósítások után az elhunyt trónörökösúrt tartott gyász istentiszteletekről. E tudósításunkat most azzal egészítjük ki, hogy a felső túróci esperesi kerület összes templomaiban nagy gyászisten tisztelet is ide kítájkán a kerületi esperesnek erre vonatkozó rendeletét: »Míg az illetékes egyházmegyei hatóság intézkedni fog, esperesi hivatalommal fogva fölívom a főtiszteendő plebánia hivatalát, miszerint Rudolf trónörökös Ó Pensege halála következtében az uralkodó jószágos királyunk családját, magyar hazánkat és nemzetünket ért gyász járul az ottani r. kath. népiskola épületére gyászlobogót kitűzni, a temetés napján ünnepléses gyászisten tisztelet megtartani, melyre a hivataloktól előre meghívni el ne mulassza, az iskolai tanítást pedig ugyanez nap megszüntetni, hoi alttalvóli kötelességének tartsa. Turóc-Szucsanyban, 1889. februar 2-án P a u l o t s József, esperes. — Az ág. evangélikusok templomaiban szintén volt gyász istentisztelet, melyet szintén az esperes rendelt el.

Egy új iparvállalat. Úgy halljuk hogy közelebb egy székgyar felállítását tervezik Turóc-Szt-Mártonban. A gyárat a turóc-szt-mártoni részvény-takarekpénztár (sportelka) állította fel s már vezetője is ki van szemelve D o b r o v i e s László beszercezbányai lakos személyében, ki Beszercezbányán már vezetett hasonló vállalatot.

Tarka vadidiszó. Egy a vadászatok minden esetre érdeklő esetről tudósítja lapunk R é v a y Nándor úr. Ugyanis vadászai a trebotsoi vadászterületen e hó 18. és 19-én két vadkánt ejtettek el, melyek közül az egyik 143, a másik 131 kilo volt. A vadidiszó e vidéken nem ritka, de az feltűnő volt, hogy a kisebb diszó tarka volt, fehéralapon sűrű foltokkal, mely körülmény Révay urban azon gyánat keltette, hogy származása kétes eredetű. A felkért szakértők azonban, tekintettel a kam ormányának alakjára, rövid füleire és szőrének érdességére, oda nyilatkoztak, hogy valódi vadkánt, de lehetséges, hogy a hazi és a vadidiszó keresztezéséből származott.

Czigányaink. Csonka Pali turóc-szt-mártoni zenekara márczius elsőjéit kezdve Berlinbe van szerződöttve s már a napokban el is utaznak. Kívánjuk, hogy sok mark uszele a markukat.

A sorozás elhalasztása. A honvédelmi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be a képviselőház elé, mely szerint az 1889-ik évi rendes ünnepeltetés elhalasztatik és ama időszakban lesz foganatosítva, melyet az 1889-ik évi kilátandó ünnepeltetések megajánlása tárgyában hozandó törvény fog e részben kijelölni.

Embernek való munka e? Selmezbányavaros közönségét az ottani postahivatal, mióta ez az állam átvette, a lehető legpontosabban szolgálta ki egész mostanáig; félő azonban, hogy e pontosság csorbat szenved nem sokára. Azt vesszük ugyanis észre, hogy a selmezbányai postahivatal alkalmazottjai a legmostoháob elbánásban részesülnek a

feleltess hivatalt részéről. Ha valamelyik alkalmazott beteged lesz, annak nem szabad betegeznünk lennie, legfeljebb csak akkor, mikor már mozdulni nem bír. Így aztán eieszigazak oket annyira, hogy a m. kir. állami hivatalnok a közönség számlama kísérő. De másrészt a közönség érdeke is veszélyeztetve van egy eljárás mellett. Jelenleg egy levélhordó dől ki s helye nics pótolva. Helyette egyik társának kell a munkát végeznie és úgy, hogy most reggel korán útnak indul a társ, és kiborod annyit, a mennyit 9 óráig kihordhat, ekkor rogtón megszakítva úttát, kocsiá, t. s vasuton G. Benzenczeré megy, a honnan d. u. 2 órákor érkeze, osztályoz, és 3 órákor ismét táskával terhelten járjuk őt esti 6 óráig, a mikor eljárásáról a hivatalnok beszámol s csak 7 óra után ühet ebédjéhez, mely egyszerűsmdn vacsorája is. — Maholnap is ez kidől s a baj nagyobb lesz. Így vannak a tiszték is terhelve s helyettesítéseket soha sem látunk még a rendkívüli napokon sem, mint pl. karácsonykor s ujévkor. Így joggal kérdejtük azt, mit oly gyakran hallunk a közönség körében, hogy embernek való munka ez, mit a selmezbányai postahivatal alkalmazottjainak végezniük kell.

A madarak fogdosása ellen mozgalmat indított meg Selmezbányában több kerttulajdonos az ily eseményeknek látszó dolgot iránt is érdeklődéssel bíró mostani rendőrséggel egyjtérve. A terv, mi szűkebb körben megbeszélés tárgya volt, nagyon alkalmas arra, hogy a Selmezbányában annyira labra kapott madáritársnak teljesen véget vehet, ha megvalósítjuk. Kimeritően csak jőző számunkban ismertejtjük, a mikor tán már a tanács elé is kerül az.

Vasár. Pénteken szépen látogatott marhahasvári Turóc-Szt-Mártonban, hétfőn pedig országos vásár lesz. A marhavasár, hihetőleg a nagy hó miatt, nem a vasártenre, de a vasárban tartatot meg. Tekintve, hogy egy hét múlva megkezdődnek a bójt alatt hetenként tartatni szokott marhavasárak, tartunk tőle, hogy a közönséghez nagyobb dícsőségére ismét a város kello közepén fogok meg tartatni.

A pesti »Viktoria« gözmalom f. hó 19-én tartotta meg ez évi közgyűlést. Részvényenként 5 szazalek osztalékot fizet. A »P a n o n a « gözmalom, — mely szerdán tartotta közgyűlést, — csak 3 szazaleköt juttat.

A szombati nap megünnepelése ellen komoly mozgalmat indítottak meg az amerikai zsidók. A vasárnap munkaszünet folytán ugyanis nagy veszteségük van a szombati nap megünnepelése által s a newyorki zsidó lapok szerint semminemű törvény nem tiltja, hogy azt az ünnepet vasárnapra tegyék át.

Valóban nagy állás az emberiségre nézve s különösen azokra, kik ulti életmodot folytattak vagy keves mozgást csináltak, Loser testvérek, budai Rákóczy-keserűvize. Olvasónk nagy része bizonyára tapasztalta már magán a székülgálás kellemetlen és kínos érzését, melyet a rendetlen emésztés szokott előidézni. Ha ez beáll, rendszeren egy vagy más szert szokás alkalmazni, de a mely hatás nélkül marud, meg valamely emberbarát a Rákóczy-keserűvizet nem hozza javaslataba. S íme, Ön egy kis pohár keserűvizet vesz reggel s ezzel ismét az előbbi munkakedvelő, elévidő emberre lesz, kitűnő étvággyal s friss jó egészséggel; s a mellét természetesen, hogy felebarát kötelességének tartja szentven emberbarátának ezen biztosan ható s olcsó egyenes szert, melynek e-codolatosa hatását önmagának tapasztalta, jó lélekkel ajánlati. A főd legvalóvalban zugaiban is, a hol civilizált emberek laknak, a budai Rákóczy-keserűvizet, mint nélkülözhetlen házi-szeret, fel lehet találni, mint körülmények lehet tulajdonítanak, hogy Loser testvérek mind az öt villágrészben foraktarakt állítottak. Hogy a budai Rákóczy-keserűviz kiváló tulajdonságait kello világításba helyezzük, utalunk a tizenkét kiállításban nyert díjakra és kitüntetésekre, nevezetesen Bécsben 1873-ban, Ujvidéken 1873-ban, Suedgenben 1876-ban, Paríshban 1878-ban, Sydneyben 1879-ben, Székesfehérváron 1879-ben, Melbourneban 1880-ban, Majna mellett Frankfurtban 1881-ben, Trisztben 1882-ben, Budapesten 1885-ben és Brüsszelben 1888-ban; utalunk továbbá a leghevesebb orvosok és vegyzékek bizonyítványai és vegyzésga-talán, mint nemkülönben a híres londoni tanár dr. Tiehpora Károly C. R. véleményére, mely szerint egyetlen forrás sines, a mely oly bőshegben tartalmazza anyvszavókat s hatszában oly biztos volna mint a budai Rákóczy-forrás. Vegül mint kétségtelen bizonyítékát a budai Rákóczy-keserűvízforrás kiváló tulajdonságainak s hatásának csak azt egy körülmény emlíjtük fel, hogy valamin a siker általában irgységet kelt, a pártatlan budai Rákóczy-víznek is tamadtak irgizei, a kik kevésbé jótékony hatású vizzeire a budai Rákóczy-víz utanzott etikettjét ragasztják, s így hozzák azokat forgalomba, a mire a tisztelt közönségét már saját érdekében is, de a budai Rákóczy-keserűviz jó hírneve érdekében is, figyelmeztetjük s felkérjük, hogy a használat előtt meggyőződni sziveskedjék az etikett valódiságáról.

TANÜGY.

Válasz a »Nyit levélre« B. J. luteránus tanító Úrnak.

A »Felvidéki Híradó« 8. számában hoztam intézést nyit levelét válasz nélkül nem hagyhatom, de tekintve azt nem is annyira esélyességem igazolásául, mint Ön iránti részvétem kifolyásának. Igen sajnálom, hogy nyilvánosság előtt polemika kezeszkedik, melyek által saját maga felé akarja az olvasó közönség figyelmét terelni s magát egy tapasztalt s tanácsokban gazdag egyének feltüntetni. Alig hiszem azonban, hogy a nyilvánosság előtt, sorai szerint emek ítélte volna. Hisz olvassa csak el még egyszer, hogy mit ír és olvassa el az én soraimat, bizonyosan azon közmondás jut eszébe: »Mielőtt valamit eszelekednél, aludj egyet reá.« Mert leveleiből, melyt sajnós nem restelt a nyilvánosság elé hozni, kitűnik, hogy soraimat a szó-szoros értelmében véve, nem értette! S nem értette pedig azért, mert azt panasz, avagy neheztesének ítélte, s ami abszurdum, dicséretet utáni vagyódnának bélyégt. Honnan vette Ön azt? En azt hiszem, hogy a ki a 7-ik számban megjelent levelemtől atólvasta, senki sem értette annak, a minék érti azt Ön. Mert felelelnek czejja volt igazolói azon gyengéjének a felekezeti iskoláknak, mely niatt a tantervvel párhuzamosan haladni nem lehet, s mely miatt a legtöbb esetben a tanító okoltatik, azok részéről, a kik előtt ismeretlenek azon nehezségek, melyekkel egy felekezeti tanítónak megküzdnie kell, ha csak némi eredményt föl akar mutatni. (Ne értsen egy művelt generacio megeretemését, csak évi eredményt.) Tehát ez nem egyéb igazolásnál. Hisz maga sem veheti egyebnek, ha jó hiszemleg gondolkodik. Mit akart elérni azon soraival, midőn még az ünnepek és temetések is bele sorozta azon nehezségek közé, melyek miatt az állami és zsidóiskolákkal (tehát a tantervet) párhuzamosan haladni nem lehet? Ézzel engem támogatott igazolásomban, csak-hogy helytelenül. Honnan vette azt, hogy nálunk a temetések zavarják tanításunkat? Temetések nagy ritkán tartatnak meg a tanítás ideje alatt s ha előfordul is néha ily eset, akkor gondom van az elmulasztottak pótlására. Továbbá az állami és zsidóiskoláknak nincsenek ünnepek? Tudtommal az állami iskola megtartja mindazokat az ünnepeket, a melyeket a katolikus iskola; zsidóknál pedig több az ünneppnap, mint felekezeteinknél. Meg lehet tehát grözővde, ha ezen ok tényleg tanításom gatló okának felvehető lenne volna, akkor ezzel is iparkodtam volna felszólalásomat igazolni. Pedig hát Ön akar engem excusálni olyannal, a miről nincis is tudomása; Önére illeken ismét e latin közmondás »Coecus de coloro.«

Howy pedig működéseimert valakitől dicséretet kívantom valaki, az légből kapott állítás; mert ha valaki magát a felekezeti iskolákról tett általános ítéletben hibásnak nem érzi s az ellen fölcsóll, véleményem szerint az nem illetlenség, sem dicséret utáni vagy; ha valaki hibás, annak természetesen hallgatni kell. Legszébb jutalmam az, ha látom az elértedeményt, följegyzelaim és a szulok melegegedést.

Midőn a tanfelügyelő urat türelmesnek és igazságosnak rajzolja, ebben nem mondott semmi újat; ismerjük tanfelügyelőket s magamnak is 7 év óta elég alkalmam volt igazságosságát és jószágát tapasztalni. Talán soraimból az értette, hogy a tanfelügyelő urat igazgatatlansággal vádolom? Nagyon téved; mert én tudtam, hogy a tanfelügyelő úr általános és nem specialis jelentést tett a felekezeti iskolákról s épen azért szólamat föl, hogy ne maradjon iskolám azon számos nyomonúságos iskolával egy színvonalon, a melyekben drága nyelvkönyv egy tantárgy sem tanitattik.

A mi pedig becses tanácsát és leckéit illeti, jobb lesz, ha azokkal olyan pazárul nem bánik, mert ha kifogy belőlük, akkor tanítványainak nem fog tudni tanácsot adni.

Tanácsot avagy leckéit Öntől, mint ismeretlentől, el nem fogadok, habár idősebb tanító, mint én, de azért ne higgye, hogy a mai kor fiatal tanítói szegény honának az öregebb tanítókra, mert azok nagyobb részt megállják helyeiket s nem fognak meghunyaszkodni egy szájhöz leccéi előtt.

